

Apinasta Artistiksi?

Kanta-äiti, sai viidennen palkinnon Pohjois-Savon sarjakuvaseuran kilpailussa.

Miten tämä suomalaista luontoa ja kansantarustoa henkivä sarja syntyi?

- Se on pitkä tarina. Mä en ole mikään eräretkeilijä enkä Luonto-liittolainen, mutta jouduin tällaiseen mukaan toissatalvena, kun tuttava ja avosiippani tekivät Karhu- elokuvan. Kuinka ollakkaan, heillä ei ollut äänittäjää. Vaikka minulla ei ole alasta kokemusta, jouduin vlikoksi Suomussalmelle.

Martinselkoseen keskitalvella. Se meni jotenkin sillä periaatteella, että perkele, kyllä minä pärjään vaikka kelanauhuri painaa ja napaan asti on lunta. En yhtään tiennyt, pysynkö mukana kun jännät rakentaa piilokojua metsään. Oli aika ihmeellinen kokemus havaita että pystyy nukkumaan tellassa, toisinaan viihtymäänkin.

Kun kevät tuli, karhut heräsivät ja kuvaushommat alkoivat. Ensin mä istuin viikon apuleirissä kun jätkät vuorotellen taukkasivat piilokojulla kuvamassa. Lopulta tuli mun vuoroni. Yhtään karhua ei oltu saatu filmille vielä. Valvoin yön, ja toisenkin. Toisena kävi joku kapinen kottu, jota ei viitsinyt edes kuvata, ja olin ihan varma että saan lähteä takas kaupunkiin näkemättä yhtään mitään.

Kolmantena yönä loppui metsästysaika. Kello oli kolme aamulla, ja mä palelin hirveesti. Ryhdyin laittamaan ruokaa, kun yht'äkkiä havahduin, että jokin liikkuu ulkona. Se (karhu) oli siellä!

Kaikki aina kysyy, enkö mä pelännyt. Ei sitä voi kutsua peloksi, se oli niin hienoa. Lopulta mä tajusin, että karhukin pelkää mua, koska se ei voi liettää, a-onko mä ampuu sen. Se oli ihmeellinen, tasa-arvoinen juttu.

Ja kuten kaikissa hyvissä kansansaduissa, se kävi kolmena peräkkäisenä yönä. Siinä oli jo niin mytologisia aineksia, että se jäi pyörimään mieleen. Karhu oli aivan varmasti harmonisin otus, mitä olen koskaan nähnyt. Kotieläimet on ihmisten pilaamia. En ole ikinä nähnyt mitään niin ehjää ja täydellistä kuin karhu.

Sen jälkeen aina kun erilaista kansanrunousjuttua ym. tuli vastaan, karhu oli koko ajan mielessä. Olin haastattelemassa karjaiankielen tutkija **Helmi Virtaranta** ihan muihin tarkoituksiin. Jutellessamme kokemuksestani hän sanoi, että suomalainen on ihmisen ja karhun jälkeläinen, karhun ja naisen. Ding! siinä se oli. Sitten vaan kotiin piirtämään, piirtämään ja piirtämään.

Tupsukorvat luimuun
Viimeksi Kata on julkaissut kaksi pientä omakustannetta, *Tuskinpa* ja *Giornata*. Ne sisältävät impulsivisesti ja nopeasti (mutta

enemmänkin sarjakuvia, muuallekin kuin Naarassarjoihin. Enää ei ainakaan pelota tarjota niitä. Olen nyt vuoden aikana sotkeutunut sarjakuviin aika paljon, ja mukava kyllä, sotkeutuisin enemmänkin. Saa nähdä, ehkäpä sarjakuvilla voi joskus jopa elättää itsensä.

Tietysti aikakin tulee vastaan. Tässä pitäisi vääntää valokuvauksen loppuyö jne. Loppuyö on siinä mielessä mukava, että saan liittää siihen karhutarinan ja tehdä osan kirjallisesta raportistani sarjakuvana.

Pöytälaatikot puhtaiksi
Mikä on Nasu ry., ja mitkä ovat sen tavoitteet?

- Se on perustettu julkaisemaan Naarassarjat-lehteä ja toimimaan yhteydenpito-kanavana naispiirtäjien välillä. Tarkoituksena on saada aikaan jonkinlainen arvostelupalvelu, koska työtöillä on usein aika korkea itsekriittikki töittensä lähettämisessä. Moni on tehnyt hyvää työtä pöytälaatikkoon vuosikausia. Tekijöiden tapauksissa kaikki voisivat ruotia toistensa töitä.

Paljonko Nasussa on jäseniä?

- Kaikki lehden tilaajat ovat jäseniä, niitä on noin sata, ja piirtäjiä, joista vasta osa on maksanut jäsenmaksunsa, on viitisenkymmentä. Ainakin näin monelta henkilöltä on saatu töitä.

Valtaosa tarjotuista töistä on humorisarjakuvaa. Vakavaa ns. epikkaa on aika vähän. Pääero miespuolisten tekijöiden töihin on se, että humorilla käsitellään jotakin itselle tärkeää. Se on sellaista teraputtista naurua. Marraskuussa oli Vapaudenaukion galleriassa (Muu ry., Eduskuntataloa vastapäätä) näyttely nimeltä Naisen nauru. Siinä oli mukana useampia Naarassarjojen piirtäjiä.

Mikä on sarjakuvan tulevaisuus Suomessa?
- Sarjakuvat voivat Suomessa saavuttaa laajemman yleisön koulutuksen avulla, siten että sitä opetetaan kuvaamataidon tunneilla ja kuvataidekouluissa.

Esimerkiksi uuden valokuvataiteen ymmärtäjä ei olisi niin paljon, ellei sitä olisi määrätteisesti koulutettu. Sama pätee kuvataidekouluhin ja muuhun nykytaiteen kehitykseen.

Valokuvauksen sivuainoena minulla on tai-

Kuva: Evi Väistö

Kuvat kulkevat

Miksei kapinasta artistiksi, tai karhusta artistiksi?, puhisee naastateltava otsikkovalintaa. Kata on ehtinyt lyhyessä ajassa tehdä paljon sarjakuvan saralla. Parhailaan hän toimii kesällä perustetun Naissarjakuvayhdistyksen, NASU ry.:n puheenjohtajana.

Miten olet tullut valinneeksi sarjakuvan?

Olen aika kirjallinen tyyppi jossakin mielessä, pidän juttujen tekemisestä ja kertomisesta, sanallisesta kommunikaatiosta. Opiskelen valokuvaamista Taideteollisessa korkeakoulussa, mutta minusta on aina tuntunut että siitä puuttuu jotain, joten aloin piirtää.

Se on toinen asia, joka vaikutti siihen, että ryhdyin sarjakuvantekijäksi. Toinen oli tapaaminen ollessani Tšekkoslovakiassa vaihto-opilaana. Sikäläisen naapurini luona oli käymässä brasilialainen kundt, joka näytti jotain originaaleja. Mä olin aivan kauhuissani, että mitä: Näissähän on teippiä ja valkoista korjauslakkaa, nämä on ihan hirveän näköisiä.

Mutta tyyppi sanoi, että ei suinkaan, koska näitä ei tarvitse kenenkään muun kuin reprojameran objektiivin nähdä. Silloin tajusin jotain siitä, miten ruudut saadaan peräkkäin. Heti samana syksynä (-91) oli Rojun kurssi Naisten avoimessa korkeakoulussa.

- Sarjakuvia tehdessä asioita ei tarvitse seilittää niin paljon kuin pelkässä tekstissä, koska voi kertoa kuvilla. Se ei kuitenkaan merkitse sitä, että kuva olisi alisteinen tekstille, ne ovat melko tasa-arvoisia. Mä näen sarjat ensin kuvina, saan parhaimmat ideat kun istun junassa

tai bussissa ja voin assosoida siihen mitä maisemassa virtaa ohitse.

Vain pieni karhulaulu?

Mitä pidät tähänastisesta tuotannostasi?

Kun nyt katson ensimmäisiä töitani, en ymmärrä niitä ollenkaan. Nyt kokeilen erilaisia tekniikoita, joka sarja on erinäköinen. Kun saisi edes yhden sarjan sisällä tyylin säilymään yhtenäisenä.

Espresso-miehessä (NS 2)

on hirveesti, aivan liikaa yritystä esittää jotakin asiaa. Samaan aikaan kun mä tein sitä, mä tein taidepsyan esseötä Jungin systeemeistä, ja niitä piti sitten laittaa mukaan. En ole myöskään sen kuvallisen asun takana enää ollenkaan. Vuoden aikana on ehtinyt kehittää uusia keinoja.

Katan tähän asti pisin sarja, 14-sivuinen

tussuunitelmiä. Meillä on tänä vuonna harjoittelu lasten kuvataidekoulussa, ja mietin, josko tekisin sarjakuvan opetussuunnitelman.

- Vihdin kuvataidekoulussa on jopa sarjakuvan ryhmä erikseen. Sitä opettaa **Martti Sirola**, ja olen ajatellut mennä vakoilemaan hänen opetusmetodiaan.

Entä miten keski-ikäiset saataisiin lukemaan sarjakuvia?

- Ehkä jollakin korkeatasoisella sarjakuvaa-romaanilla, joka julkaistaisiin naistenlehdessä jatkokertomusten tiilalla. Siihen voisi ujuttaa (sarjakuvien lukemiseen innostavia) ajatuksia, laadukasta kuvaa, mutta sellainen on varmaan utopiaa.

Vesa Kataisto

